

Գնդապետի տեղապահ է. Մ.
Կրկկորին երկար ճառով մը օրըստ
մը երկրորդեց օր ծախաճարու
թեամբ ընդունուեցաւ. Բեռ մտաւ
զին, ճառախօսները և ձեռնառնե-
րէն անմեջ Լօրտ քաղաքապետին
ընդունելու թեան սրահը մտնուե-
ցան և թէլով պատասխանեցան ու
նամակադիրս ոչ անթէն օգտուելով
պատահաթիւն ունեցաւ խառակեցե-
լու մեծարոյ Լօրտ Մէլօրին հեռ
ինչպէս նաեւ միւս ճառախօսներու
հեռ և գրաստեղու անմեջ հայ տղ-
զին մատուցած մեծ ծառայութիւնը,
ինչպէս միշտ հին տակննքէ ի վեր

նաև հիմայ այս ահագին ճգնաժամին մէջ:

Կ. ՅԱԿՈԲՆԱՆ

ՀԱՅԵՐԸ ԹԻԻՐԻՔԻԱԻ ՄԷՋ

Աղիքսանդրիաի Արև լէն կը քաղենք հետեւեալը:

«Պոստերնակ ծանօթ հայ անձնաւորութիւն մը, որ շնորհի կարգ մը նախախնամական պարտականութեան, վերջերս յաջողած է արտասահման անցնիլ, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ մեզ:

«Զօհրապի սպաննութիւնը հաստատուած է. քէլէկեան Չանդըրը կը գտնուի Տօքթ. Չիլինկիրեան (Ռ. Սեակ) սպաննուած է, իսկ կինը՝ խենթեցած, վարուժանի համար կը վախճուի թէ սպաննուած է: Չիլինկիրեանի հետ մէկ կուրսի մէջ գըտնուելուն պատճառաւ Տօքթ. Տադաւարեան, Ալիւնի, Խաժակ, Զարգարեան և Սարգիս Միմասեան Տիգրանակերտ գրեւորեցան, բայց լուր չկայ իրենցմէ: Մարտտ կեսարիս մէջ կախուցաւ. Գեորգ Շը. նորհըր միացուցած են ինկիւրի մէջ՝ աշխարհն չիկացած շտաբար զարնելով: Նախանձանէն լուր չկայ: Արիկ Մուպահեմեան և Գ. Պէօլի կեանքն իրեն և Երուսաղէմ Օտեան՝ Հալէպի քէլէկեան օրբանցը գրաւեցին. սրբերէն 20ը գերմանական օրբանցը արաւեցան, 30ը Սաանա միւսները Սաաուած գիտէ թէ ո՞ր: Սուլթանի ձերնդեան տարեկարծին օրը ինկիւրի մէջ 1.000 հայ տղայ թրխատուցանի: Պաշտերու մէջ մարդ կային կմաքներ կարածին: Պոլիս փողոցները հայ չէք տեսներ. փաճաւակները թէպէտ խանութներ կը բանան, բայց տղանքներու մեծ մասը գրաւուած է: Սպաններ և աղքատութիւնը տհաւոր են: Գաւաւապիներու մեծ մասը Պոլսէն վերադարձուցաւ: Կառավարութիւնը պաշտօնապէս կը յայտարարէ թէ Հայերէն վրէժ կը լուծէ: Սրպէս թէ Պոլիսը պիտի չպարպեն՝ օրքան աւտեն որ Հայերը հանգիստ մնան: Անոնք որ իրենց կիները արտասահման գրկեցին՝ իրեն պէտքը կը ձերբակալուին ու կաքորուին: Մեկնած օրս տարը Ֆրանսացի ընտանիքներ ալ աքսորուեցան: Թուրքիոյ մէկ ժայրէն միւսը աւերակ է: Ռուս մէլիի Հայերն ու Յայերն ալ տեղահան ըրին: Թուրքիոյ կողմէ Պալկաբիոյ թուլած հողերու բոլոր թուրք բնակիչները Թուրքիա գաղթեցին և անոնք միւս մահաճիրներուն հետ կը տեղադրուին Հայերու լքուած տուններուն մէջ իզմիտ, Սաաուգար և այլուր:

— Թիֆլիզի «Հորիզոն»-ի հսկա. 17.30ի թուին մէջ կը կարգանք: «Սեյ հաղորդում են, որ այսօր Թիֆլիս

իս կը ժամանեն Պոլից փախած մօտ քսան և հինգ կանայք և երեխայներ, որոնց թոււմ և տաճկահայ գրականագէտուհի տիկին Զապէլ Ետայեան և տիկին Զարգարեան:

ՌՈՒՄԵԼԻՐԻՐ ՊԱՏԵՐԱԶԾԻ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Քաղաքների Միութեան Կովկասեան կոմիտէն վանի մէջ բացած է հիւանդանոց. անդաժող կոյաններ կը հաստատուին ճանապարհորդայն կէտերի վրայ որ վանի շրջանայն կառավարիչը ցոյց կուտայ:

Թիֆլիսի մէջ հայ եկեղեցական և հոգաբարձական կոմիտէի նախաձեռնութեամբ լոյս տեսած է «Լուսն» անունով միաբնայ թերթ մը գաղթական որբերի օգտին համար և հայերէն ու ռուսերէն բաժիններով:

Թիֆլիսի Արաւ. Արաւեան հրատարակիչ վրայ բացուեց է ձրի ճաշարան մը 140 փախտական որբերի համար: Այդ երիտասարդներ կը թուլեան դործը ստանձնած է հայ ուսուցչական կոմիտէն: Ճաշարանը կը պահուի Հայերի կենտրոնական կոմիտէի ծախքով, իսկ կահաւորութիւնն ու հսկողութիւնը ստանձնած է Կովկասեան կանանց կոմիտէն:

ՀԱՅԵՐԻ ԿՈՏՈՐԱՐՆԵՐԻՆ ԱՌԹՈՎ

Անգլիայի խորհրդարանի Հանրային Ժողովի նոյ. 17ի նստին ներկայացուցաւ Հայաստանի կոտորածների խնդիրը:

Արտաքին գործերի նախարարութեան ենթաքարտուղար Լորդ Բոպերը Մէտիլ ալպէս յայտարարեց, ինչպէս որ պատմութեան մէջ երբեք տեղի ունեցած եղանակներով մը չկայ: Ոչ մի գրգռութիւն չէր եղած Հայերի կողմէն: Անգլիացի գործակալների զրդումով Հայերը ապստամբութեան միւս կարծեցընելու համար ելած զրոյցը զլխէն մինչև ստքը սուտ է:

Մենք երախտագէտ ենք Ֆրանսական նաւատորմին որ 4.000 Հայեր տղատեց: Անգլիական նաւերի հրամանատարներն ալ նոյնպէս պիտի վարուէին եթէ առիթը ներկայանար իրենց:

Բայց Հայերին համար ամենէն դժուար պաշտպանութիւնը պիտի լինի մեր յայթափութիւնը այս պատերազմին մէջ: Պէտք է որ մենք մեր բոլոր կարողութիւնն ունենանք օտար պիտի թշնամիին որ ընդունի գաղթականներին առաջարկելիք խաղաղութեան պայմանները:

ՀԱՅԵՐԻ ԹԻՒ ՄԱՐՈՒԱՆ
«Վրայ հասիր, հայ աղգաւոր, Չեռքից գնաց Հայաստան»:

Հայ աղգաւորը կատարեց իր պարտականութիւնը և կը կատարէ ամենայն անձնագործութեամբ, իսկ հայ հարուստ ինչքաւայաքան աղետարէ կորեւում հանդէպ: Հայ յեղափոխականը քանիցս ցոյց տուաւ իր քաջագործութիւնը յօգուտ Հայրենեաց և հայ հարուստներու, ապա թէ ոչ այժմ հատ մը Հայ չէր մնացած, ինչպէս նաև հայ հարուստ մը. պէտք չենք տեսներ հոս նկարագրելու անոնց կատարած մեծ ծառայութիւնները: Գորս բրին հայ-թաթարական կոխներուն, իրենց հարուստներն ալ գիտեն և թերևս կը խոստովանին թէ իրենց գոյութիւնը և այժմ ունեցած հարստութիւնը հայ յեղափոխութեան կը պարտին: Բոխարէն ի՞նչ տուին հայ աղգին կամ յեղափոխութեան. պատասխանը շատ բացատրական է:

Հայ յեղափոխութիւնը, միացած ժողովրդեան չէզոք շարքերուն հետ, ազատեց Կասպիականը զարուստ բռնապետութենէն, հերոսային այնպիսի մարտնչութեամբ որ աշխարհին գործանք պատճառեցին: Հայ հարուստը կատարեց իր պարտականութեան բաժինը, զէթ նիւթական գոհարներով ամբար, զարնեալ պատասխանը բացատրական է գործախարար:

Վասպուրական աշխարհը իր դաւաճութեամբ միաին Պէլինգայէն աւելի խոշոր հողամաս մը կը կազմէ որ թիւրքական տիրապետութենէն ազատուած է: Հոն վերապրող հայութիւնը կարող է իր գոյութիւնը պահել և գործնաւոր հեռագէտ իր արդար վրէժը լուծել իր վրայ յարձակող անգլոթ և անսրէն թշնամիին: Բայց տպրուտի և գործնաւոր շատ պէտք ունի, այսօր հոնք ընող ձեռքեր կը պակին, որովհետև աշխատուոր ձեռքեր կամ պատերազմով դրողուած են կամ հիւանդութեամբ կը տառապին: Որեմն Վասպուրականին այժմ կըրպատանան երկու աշխարհի թշնամիներ — համաձայնեց և սովը — որոնք կատարած են աւելի սարսափելի են, և որոնց միակ գործնան է նախ դրամ և ապա մահադատելու: Ինչո՞ք կամուրաւ կան անձնուէր խումբեր, որոնք կողքէ հերոսարար կուտեցէք, զուգէ անոթի փորով և ստարտիկ, հայ հարուստներ քաղցած ախանջին խցեր են, ինչպէս ուսուսող գրողէն Երմանդազէն ալ կը վերկայէ «Մշակ»-ի էջերուն մէջ: Իսկ մենք արտասահմանի մէջ ապրող ապա Հայերս պատանական կարեկցութիւնն և իրար բարեկէ զատ երբեք ժամանակ չունինք օգնութեան ձեռք կախուտելու մեծամեծ յայտնով վերապրող հայութեան:

Ո՞չ, քանի ցաւալի է այս անգամելի և զգուշի կեցուածքը, որքան հարուստ կը համար մեր այս վարմանքով հայրենիքի տառապող ժողովրդեան: Նոյն իսկ մենք մեր ձեռքով կը օրենք թշնամու ստքը և իրաւունք պիտի տանք հայ հարուստներու պատճառարանութեանց: Այս առթիւ անցեալներ Հայկէստանի Արիս-Ազատայի հայ գաղութը օրինակելի կալ մը բրած էր: Երկրպագի հայ թերթերէն մէկին մէջ, որ աւելի անձնագիր մըն էր քան թէ կոչ: Այս, Արիս-Ազատայի աղիւ հայ գաղութը, շատ իրաւունք ունիք անձնք կարգաւ անոնց հասցէին, որոնք փոխանակ օգուտ մ'ընծայելու հայրենեաց, իրենց սին ետով և կուսակցական փառամով նկատմանով միամիտ ժողովուրդը կը պատահան, այժմ, այնպիսիները դաւաճաններ են: Թո՛ղ հայ մարտիրոսներու և թշնամացեալ վերապրողներու անձնքները հրեղէն շանթեր ըլլան անոնց դիմին, որոնք այս աշուար ժամանակամիջոցին չեն կարայ իրենց հոջ զոհել և կիրքերին զուգել:

Ժամանակն է այլ ևս միանալու, ինչպիսի միութեամբ միաին կըցին յաղթող հանդիսանալ աղիւ վանեցիներ: Բայց... այս տարակուսական բայցը չի խառնենք: Գուցէ անոր մէջ շատ բաներ կան բովանդակուած, ինչպէս պ. «Արշա»-ն կակնարկէ: Հորիզոն ի մէջ իր մէկ գրուածքով:

Թէև վերջերս ուսուսող թերթեր վառայ և շրջականերու հայ ժողովրդեան միահասան գաղթութեմը գոճեցին, բայց անոնք պիտի վերադառնան իրենց հայրենի պաշտելի օճախներու վրայ, քանի որ Ռուսիա վերադարձած է անկարկուած վայրերը: Երբ իրենց սիրելիներու հոգիական ուկրոսին պահուած են անգին գանձերու նման:

Երբէք յուսահատելու չէ. հայ աղգը պիտի մնայ և պիտի ապրի այնպէս, ինչպիսի յաւով կը տողորուն մեր անմահ կամուրները: Երեւոյն, Սաակ Մեսրոպներ, Վարդաններ, Վահաններ և Մուշեղներ ունեցող հայ ժողովուրդը կարելի չէ ինչի այս աշխարհէն: Այսպիսի զարհուրելի սրերուն մէջ կամուրեղան խումբեր արտադրող ժողովուրդը պիտի կարենայ պահել իր գոյութիւնը: Կոկորդիլոսի արցունք թափող աղգաւորներ թող կոտորածներու պատճառը չը համարեն հայ կամուրները և յանցանքն անոնց վրէժը չը նետեն: Ինչ կոտորածներու տեսներ կամուրներ չը կային: 1877ի ուսուրքական պատերազմին և ոչ իսկ յեղափոխական շարժումներ կային, բայց Ալեքսի և Աւաշկերի հայութիւնը քաջին ըրին: Հայութիւնը հալածանքներու մէջ պահած է իր գոյութիւնը երկար դարերէ ի վեր. և այդ հալածանաց դարերու մէջ ունեցած է մեծամեծ գործիչներ: Երբ ժողովուրդ մը բռնակալութեանց զէմ ընդվզել գիտէ, անկոտորելու և փրկագործուելու իրաւունքն ունի:

Յուսահատելու չէ՝ երբեք երբեմնային պարտութիւններէն, բռնապետութեան պատրաստած կախարաններ, շարքեր և տեղահանութիւններ պէտք չէ որ բոլորովին լինի գնդ. ընդհակառակն արդար վրէժի ցաւումով պարտուոր ենք նիւթապէս և բարոյագէտ քննադատելու կամուրեղան շարքերը, անոնց թիւք բազմապատկելու: Զանախորութեամբ Ահա այս է ներկայիս մեր հայրենեաց հրամայողական պահանջը: Երբեմնային իրաւ թափելով կազմակերպելու ենք ամեն տեղ Կալմիթ խաչի բնկերութիւններ և կամուրեղան յանձնագործներ, փաճ զի աղգի մը փրկագործութիւնը մեծամեծ զօնութիւններ կը պահանջէ և իւրաքանչիւր անհատ պարտուոր է իր ունեցած կարողութիւնն ի սպաս բերել՝ այսպիսի ահաւոր սրերուն մէջ, ի սեր հայրենեաց աղաւաղութեան և անոր տառապեալ հայ ժողովրդեան:

Ո՞ն ուրեմն, աղքատ թէ հարուստ, հեռուութիւն թէ մօտուոր հայ ժողովուրդ, զէպի գործ. զէպի Հայրենի կառարկէ, որ հայ նահատակներու արիւնով ներկուած որսափայրեր օգնութեան կրպակներ, մաքրուելու համար պղծագործ թշնամիներէն:

Իսկ գուցէ, հայ ունեւոր, եթէ շարունակեալ այս քարացեալ անտարբերութիւնը, զիտցիթ թէ քու իսկական ձեռքով իրաւի պիտի տաս կեանքը և ունեցաններդ, վաւրելի հրեղէն սկսած է ալղէն հարակի շուրջը, ու այդ աշուար հրեղէն տակաւին քու սահմաններ չը հասած, լանք ի գործ զիր կրտսական մահաճալիք գործութեամբ մարելու զայն, քանի ուչ չէ:

Գահիրէ

ՀԱՅ ԼՍԻՐԵՐ ՓԱՐԻԶԻՆ

Մարտէլի Հայ Երիտասարդաց Միութիւնը քաղաքական փոփոխութիւններու հետեւ ի նախաձեռնութեամբ եւ Տ. Տ. Լեւոն Համբարձումեանի եւ Ա. Զուրաբեանի ջանքերով պատրաստուած եւ զրկուած հետեւեալ հազուադէպ ստացած է փոքր-Մարտի հայ հերոսներին զրկուելու համար:

Յանկ Փարիզի նուիրատուներին	Կտոր
Լ. Հ.	44
Վ. Վ. Բ.	6
Կ. Հ.	2
Տիկին Զահարա	54
Mlle Lucette	6
Ա. Տ. Զ.	17
Տիկին Արեւելեան	39
Պ. Պիպեւեան	11
Sopht. Ում.	4
Ա. Պ.	6
Տիկին Պարկըմեան	6
Ում. 17 rue Lafayette	9
Տիկին Արամեան	11
Տիկին Ա. Լեւոն	25
Գումար	230

Կիմանաք Թէ Մ. Հ. Ե. Միութեան Երաւորութեամբ եւ ջանքերով Փարիզի մէջ եւս կազմուած է կովկասի Հայ Կամաւորներին նպատակով յանձնախումբ մը Տ. Լեւոն Համբարձումեանի նախաձեռնութեամբ եւ հետեւեալ անձերէ. Տ. Տ. Արամ Պարոնեան, Ժեօրժ Մկրտչեան եւ Լեւոն Համբարձումեան: Արամ Պարոնեանը գանձապահ ընտրուած է. յանձնախումբը սկսած է արդէն ամսավճարներ հաւաքել օրոքն պիտի զրկուին Թիֆլիսի «Ազդ» թերթին:

ՏԻՍԲ ՏԵՐԻ ԳՕՇԷՆԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Մարտէլի Հայ Երիտասարդաց Միութեան

Դրանով հայտարար Տ. Տերի Գօշէնի պետական նախարար անուանումին առթով Մարտէլի Հայ Երիտասարդաց Միութիւնը համակարգական տաք շունչով շնորհաւորագիր մը ուղարկեց եւ Տ. Տերի Գօշէնի հետեւեալ պատասխանը զրկած է Միութեան:

Ministère d'Etat

Paris, le 13 Novembre 1915

Monsieur le Président,
Monsieur le Ministre d'Etat Denys COCHIN a pris connaissance, avant son départ en mission, de l'adresse que la « Jeunesse Arménienne » a bien voulu lui présenter à l'occasion de son entrée au Conseil des Ministres.

Son Excellence s'est montrée tout particulièrement touchée par les sentiments de haute sympathie que vous lui avez exprimés au nom de votre Société et elle me charge de vous en remercier, tout en vous renouvelant l'assurance de son entier dévouement à la cause de la Justice, de la Liberté des peuples et de la civilisation.

Veuillez agréer, Monsieur le Président, l'assurance de mes sentiments distingués et dévoués.

Le Chef de Cabinet (Signature)

Monsieur le Président de la « Jeunesse Arménienne de Marseille »

(Թարգմանութիւն)

Պետական նախարարութեան պաշտօնական

Փարիզ, 13 նոյեմբեր 1915
Տիար Ատենապետ,
Պետական նախարար Տիար Տերի Գօշէն, յատուկ առաքելութեամբ իր մեկնումէն առաջ տեղեկացու ան ուղերձին որ Հայ Երիտասարդութիւնը բարեհաճած էր իրեն ուղղել նախարարական խորհուրդին մէջ իր մտնելուն առթով:

Նորին Վսեմութիւնը մասնաւորապէս յուզուեցաւ այն բարձր համակրութեան զգացումներէն որ իրեն յայտնած էք ձեր ԼՍԻՐԵՐԻ Կտորէն եւ ինծի յանձնարարեց իր շնորհակալութիւն յայտնել միանգամայն ձեզ կրկնելով Արդարութեան, Ժողովուրդներին Ազատութեան եւ Քաղաքակրթութեան գաղտնի իր կատարեալ անձնուիրութեան հաւատարմութիւնը:

Հասցեք ընդունել, Տիար Ատենապետ, իմ խորապէս եւ անձնուիրական զգացումների հաւատարմութիւնը:

Գիւմնապետ (Ստորագրութիւն)

Տիար Ատենապետ
Մարտէլի Հայ Երիտասարդաց Միութեան

ՏԵՐ ԳՕՇԷՆԻ

Հոգաբարձութիւն
Հայոց Մատրան
Մարտիլ Խոյ

Ephorie de la Chapelle Arménienne Marseille

Մարտէլի, 20 նոյ. 1915
Տէր խմբագրագետ,

Ձեր պատուական լրագրին նոյեմբեր 10 թուին մէջ Տիար Մ. Թէքէեան կուգայ նոր բացատրութիւններ տալու իր հերքման գրեթէ իմաստին մեր հրաժարեալ հովիւ Տէր Եղիշէի վրայ ծանրացող ամբաստանութեանց:

Այն դժեգահ կացութեան մէջ որ ազգովի ընկզմած ենք, փոխանակ ամենա միտքն ու սիրտը ալլամեր, Ժօրէն ձգտուած պահելու դէպի մեր տառապեալ եղբայրներուն գոռն վիճակին գարմանը, անարժան եւ զիջարար քահանայի մը շուրջը այս քան ազմուկ հանել եւ մեր փոքրիկ գաղթականութեան անգամներուն մէջ ամէն ժամանակե աւելի անհրաժեշտ համերաշխութիւն մը փոխել, դիւր աններելի պիտի ըլլար, սակայն մեր ԼՍԻՐԵՐ Ժողովոյ Ատենապետը այս խնդրոյն մէջ իր բռնած անբաժանարար ընթացքով մեզ կատարէ որ վերջին անգամը ըլլալով անգրադառնաք այդ տխուր միջադէպին:

Տիար Մ. Թէքէեան անպատճառ կուգէ որ ամբաստանութիւն եւ յանցանք բառերը միեւնոյն իմաստը ունենան հայ լեզուին մէջ եւ կը պնդէ թէ « ամբաստանութիւնը չէ հաստատուած ըսելը կը նշանակէ յանցանքը չէ հաստատուած »: Իրեն հետ ապա տեղական վիճարանութեան բռնութիւնը մեր նպատակէն հեռու է, դէժ առ այժմ. բայց ինչ որ տարբերակ կը գտնենք իր կողմէ իր այս յայտարարութիւնն է թէ յանցանքին հաւանականութիւնը անսահման ըլլալով հանգերձ չկրնար հաստատանորդութեան. այս տրամաբանութեամբ ոչ

մէկ դատաւոր իրաւունք պիտի ունենայ լինի մը արձակելու ցորչալի ինքն իսկ ականատես եղած չըլլալ գործ. ամ յանցանքին փաստաբանական այսքան ներքինաց (subtil) դարձածը. ներու պէտքը չպիտի ունենար մեր Տիար Ատենապետը, Թէ իր խղճի ձայնին միայն հետեւած ըլլար այս խնդրոյն մէջ:

Գաւթ այժմ յանցանքին դուրս թեան Թէքէեան Մ. Թէքէեան առաջ քան իր հերքութիւնը հրատարակութեան տալը. ինքզինքին ներքին թիւեր տուած ըլլալ Հոգաբարձութեան տեղեկագիրը կարգաւոր ինչպէս որ իրեն առաջարկած էինք յատուկ նամակաւ մը, ինքզինքին եւ մեզի խնայած պիտի ըլլար այս օրուան ցաւալի գիճարանութիւնը: Մենք առ Սաղմոսից Սրբազանը ուղեալ մեր տեղեկագիրն մէջ բնաբոստ չենք թէ Տէր Զօր գեղծամենքը այս կամ այն համեմատութեամբ, այսինքն այս կամ այն պատճառներով հաստատած ենք: Մենք բոստ ենք որ հանգուցեալ թիւ միջանի գոյքերուն տիրանալու եւ առանց Հոգաբարձութեան դիմաւորութեան զանաք իր տունը փոխադրելու յանցանքը գործած է նա: Այս պարագայն ամբաստանեալ իսկ ուրացած չըլլալուն՝ այլ հո յանցանքին հաւանականութիւնը խնդրոյ տալու կայ չկրնար ըլլալ Ռայց թէ այդ զոյքերուն եւ առանց հետ խառնութեան, ամ 120 ֆր. գումարէն զատ, երկու հազար քանի մը հարիւր ֆր. գումար մ'ալ պանդոկի տիրուհայն կուգէ քահանային յանձնարած է թէ այս մասին ոչ մէկ հաստատական կամ ժխտական բառ կը գտնուի մեր տեղեկագիրն մէջ, Պանդոկագետներն եւ իր օգնական կիներ՝ Տէր Զօր, Տիար Թէքէեանի եւ մեր ներկայութեան որոշ կերպիւ յայտարարած են այդ վերջին գումարն ալ քահանային յանձնած ըլլալին, ինչ որ այս վերջինը կուրանաւ, ահա բուն եւ զեւթութիւնը:

Տէր Հոյրը այսպիսի մի ծանր ամբաստանութեան առջեւ ինքզինքը արդարացնելու ոչ մի փորձ չընելէ զատ, երբ իր հին ու նոր յանցանքները քննելու համար ԼՍԻՐԵՐ Ժողով կը դաժմարալի դռնվալ, փոխանակ ներկայանալու եւ բողոքելու անոր դէմ իր հրաժարականը կը զրկէ պարզապէս, ընտանեկան նկատումներու եւ ազգայիններէն ստանց իր դէմ հակառակութեան պատճառաւ, նա թեամբ վերջացնելով ներկայութիւն փութամբ յայտարարել թէ ԼՍԻՐԵՐ Ժողովոյ գանձակ խորհրդակցութեանց առաջիկայն մեր ներկայ դուրս թեամբ հրապարակելու պատասխանատուութիւնը կը ծանրանայ անոր Տիար Ատենապետին վրայ որ իր երկդիմի ընթացքով Հոգաբարձութեան ուղղամտութիւնը եւ մեր քննութեան անկողնակալութիւնը կատարած ի ներքին կը ձգտէր յայտարարել:

Հաստատութեան *
ԼՍԻՐԵՐԻ Տիար խմբագրագետ, մեր անկեղծ յարգանքաց հաւատարմութիւնը:
Ի դիմաց Հոգաբարձութեան
Ատենապետ
Յովհ. ՍԱՀԱԹՆԻԱՆ
Ատենապետ
Յակոբ Գ. ԶԷԶԷԱՆ

ՆՈՒՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԱՐՄԷՆԻԱՆ

Շնորհակալութեամբ կը հրատարակենք Արմենիայի նպատակաւ համար մեզ հասած հետեւեալ նախաձեռնութիւնները:

Բառուխալէն Գալուստեան 60 ֆր.:
Լեւոն Ա. Պ. Յակոբեան Նոր-Ջուղայեցի 53 ֆր. եւ 50 անգլ. Գիւրաթէրզանէն Հր. Ամերիկա) Կապար Մարտիրոսեան 20. Զեքի-բոնէն (Ջաւա) Ս. Ս. Միքայէլեան 20 եւ Բըլխանէն (Ամերի) Յակոբ Խաչատուրեան 5 ֆր.:

Տ. ՏԵՐԻ ԳՕՇԷՆԻ ԵՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Արմենիայի կը հետադրեն թէ քաղաքացեալական խորհուրդը նոյ. 15ի նոսրին մէջ քաղաքացեալ Տ. Պէնաթիսի առաջարկին վրայ որոշեց Արմենիայի պատասխալ քաղաքացի անուանել Տ. Տերի Գօշէնը իր Արմենիայի անգամ, քաղաքացեալական խորհուրդի անգամներէն շատեր խօսք անելով զովարանցին Տ. Տերի Գօշէնը խորհուրդը նոյնպէս որոշեց ֆրանսացի նախարարին պատասխալ համար ընդունելութիւն մը կազմակերպել քաղաքացեալական ազատութեան մէջ: Բանաձեւով մը կազմուեցաւ պաշտօն տալով իրեն որ Արմենիայի փողոցներէ մին ընտրէ մեծ հիւննաւորի առաջնորդ կոչելու համար (ինչպէս կերել, Արմենիայի փողոցներէ մէկին Տերի Գօշէնի անունը արդէն կրկնուեց յարկ կանխաձեռնեցաւ է):

Արմենիայի կը հետադրեն նոյ. 17ին թէ նախորդ երեկոյ ժամը 11ին Տ. Գօշէն հասեր է Արմենիայի երկաթուղիի կայանքներ իրեն զիմաւորելու համար Ժողովրդական անհոն բազմութիւն մը հաստատած էր որի շարքը կերպարանգուէր մինչեւ իր ինքնիք օթեանը: Ներկայ էին նաեւ կառավարութեան կողմէն եկած բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ որոնք ամենէն առաջ պաշտանապէս աղանդին Տ. Տերի Գօշէնի գալուստը Բազմութիւնը « Կեցցէ՛ Պաննա, Կեցցէ՛ Գօշէն » աղապատելով ուղեկցեցաւ ֆրանսացի նախարարին մինչեւ իր օթեանը ուր ողբորում համակրական ցոյցեր եղան եւ Տ. Գօշէն պարտաւորեցաւ իր օթեանի պատշգամբ ելնելով շնորհակալութիւն յայտնել Ժողովրդին Բազմութիւնը մինչեւ ուշ ամեն փողոցները շրջելով համակրական ցոյցեր կրկնել եւ կաղաքակեր « Կեցցէ՛ Պաննա » քաղաքացեալութիւնը հանրային շնորհակալութեամբ իր փառքին Տ. Տերի Գօշէնի:

* Մեր այն պատասխանը մէկ շարք տեւի ուշ հրատարակելուն պատճառն այն է որ փարիզի Տէր Վառճապուհ քահանային պաշտան արուած է եղբի Երուզիկ Սաղմոսից Սրբազանին կողմէ Մարտի 9-ը որ ամբաստանեալին պարագայն նոր քննութեան մը ենթարկել, սակայն 15 օրէ ի վեր ծանուցուած այս այցելութիւնը տեղի ունեցած չըլլալուն, շուրջինք այլ եւս տեղական հանրային կարծիքը ԼՍԻՐԵՐ Ժողովոյ Տիար Ատենապետին վերջին դրամութեան չփոխ ազդեցութեան առկա թողուց:

— 8. Տրնի Գոյնն տեսակցեցաւ վար-
չապետ Տ. Ստրկիտի Զեռ, ներկայա-
ցաւ Կոստանդնուս թագաւորին, տե-
սակցեցաւ 3. Վէրիգէտի և այլ կարեւոր
անձնաւորութիւններէ Զեռ և Նոյ. 20ին
մեկնեցաւ զէպի Սալոնիկ, յոյն կառավա-
րութեան կողմէն իր արամագրութեան
տակ գրեալ չափազանցութեամբ մը Սա-
լոնիկի մէջ յոյն ժողովրդի կողմէն լիբալ
համակրական ցոյցերով ընդունուեցաւ:
Տեսակցութիւններ ունեցաւ Փրանսացի
զօրավարներին հետ:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անգլիայի պատերազմական նա-
խարար լորտ Քիչնէր գնաց Տար-
տանէի բանակը աչքէ անցուց, յե-
տոյ գնաց Սալոնիկ ուր տեսակցե-
ցաւ Փրանսական բանակի հրամա-
նատար զօրավար Սարայի և
անգլիական զօրավար Մահօնի հետ:
որոնց յայտարարեց թէ Անգլիա
հաստատապէս որոշած է պաշտա-
նեան պատերազմը շարունակել մինչ-
չի վերջը: Լորտ Քիչնէր Աթէնք եր-
թալով տեսակցութիւն մ'ունեցաւ
Կոստանդնուս թագաւորին հետ, որ
մէկ ժամ ահեց: Յետոյ անգլիական
գեապանատան մէջ ճաշկերպութիւն
տուաւ ուր սեղանակից եղան Քա-
ռեակ համաձայնութեան գեապան-
ները, ինչպէս նաև յունական սպա-
յակոյտի պետ զօրավար Տիւլմանիս,
վարչապետ Սքալիտիս և պատերազ-
մական ու ծովային նախարարները:
որոնք նայեպէս հրաւիրուած էին,
ներողութիւն խնդրել էին որ չեն
կրնար դալ տկարութեան պատճախ
առջ: Լորտ Քիչնէր ճաշկերպութեն
յետոյ հլաւ ինք գեապանին հետ միա-
սին գնաց վարչապետին մօտ, որպի-
սութիւնը հարցուց և երկար տե-
սակցութիւն մ'ունեցաւ որ մէկուկէս
ժամ ահեց և որի մանրամասնու-
թիւնները գաղտնի թաղին: Լորտ
Քիչնէր նախարարական պալատը
երթեկեկ մտնանակ ճանապարհին
վրայ համակրական ցոյցերով ողջուն-
ուեցաւ յոյն ժողովրդէն:

— Ռուսներն լուրեր սկսած էին
չրջիլ թէ Սերպերը կամ դաշնակից
զօրքերը իրենց կողմի մէջ զէպիթու-
նատան նահանջ մը ընելու պէտք
տեսած ժամանակ, յոյն կառավա-
րութիւնը պիտի հարկադրէ զիրենք
զինաթափ լինելու: զաշնակից աւ-
րութիւնները պարտաւորուեցան
կանխահոգութեամբ ապահովել ի-
րենց զօրքերի ապագայ կացութիւ-
նը որ մի գոցէ Յունաստանն ալ
թշնամիներէ կողմն անցնելով հունի
կողմէն, յարձակի իրենց վրայ: մանա-
ւանդ որ Յունաստանի ապերախոս-
բէն գաւառանութիւնը Բառեակ հա-
մաձայնութեան տնտեսական ին-
տերնացիոն է պաշտանուն փոքրիկ
տէրութիւններին վրայ: Ռուսի Հա-
մաձայնութեան Աթէնքի գեապան-
ները Յունաստանի կառավարութեան
զինուած ընելով, ապահովիչ հաստատ
երախաւարութիւններ պահանջած
են որ Յունաստան չպիտի դուռէ գալ
նակիցներէ զօրաբանակներէ պատե-

րազմական զործողութիւններին
զէմ: Յոյն կառավարութիւնը իս-
թով կուզէ ապահովել իրեն, բայց դեռ
հաստատ երախաւարութիւններ
տրուած չլինելով, անգլիական կա-
ռավարութիւնը յայտարարեց որ
ժողով կողմէն կարգիլէ Յունաստանի
առեւտրական յարաբերութիւնները
արտասահմանի հետ: Այդ արգելքը
պիտի շարունակուի մինչև որ Պաշ-
նակիցներէ պահանջած ապահովու-
թիւններ տրուին:

— Սերպիայի գրէթէ երեք չոր-
րորդ մասը գրաւուած է այժմ Աւստ-
րիկ երմաններէն և Պոլկարներէն:
Սերպերը որ երկարատե պատե-
րազմների հետեանքով բնականա-
պէս պակասած և ուժաթափ եղած
են, զիւցազնական գիմադրութիւն
ցոյց կուտան և տեղ տեղ հիանալի
յաղթանակներ ալ կը տանին իրենց
Թշնամիների վրայ: Այսու ամենայ-
նիւ ստիպուած են նահանջիլ որպէս
զի իրենցմէ տնտեսական աւելի բազ-
մաթիւ թշնամի զօրքերէ չըլա-
պատուելով գերի չընունին ինչպէս
որ կը խնայն Աւստրիկացիներն
ու Պոլկարները:

— Սերպիայի հարաւարեւելեան ալի-
մասի մէջ ուր Փրանսական և անգ-
լիական զօրքերը բանակած են,
Պոլկարներն իրենց կռիւների մէջ
յարաչար յաղթուելով, յետ կը քաշ-
ւին մեծ կորուստներով: Բայց Փրանս-
կանգլիական զօրքերը տակաւին
քիչուոր են և յառաջանալու համար
կը սպասեն օգնական զօրքերի,
որոնք հետզհետէ կը հասնին Սալո-
նիկ, և Յունաստանի կողմէն տըր-
ւելիք ապահովութեան որ մի գու-
ցէ իրենց հունի կողմէն են թարկուի-
ն պոլկարական ապերախոսութեամբ
դաւաճանութեան մը:

Իտալական Վիկտորէ մար-
տանուր օմրակածեց Տէտեպոլոն:
Զօրք և ազմամթերք ամենող չո-
ղեկաւքի գնացքներ ֆրանսուեցան և
մի քանի մարտիկներ քանդուեցան:

ՊԱՐՍԻ ԱՆՍԱԿԱՆ

Թէհրանէն հաղորդած են նոյ.
11ին. Մէհրաբ գաղանի նիստ
մ'ունեցաւ ուր երեսփոխաններէն
շատեր փոփոք յայտնեցին որ բա-
րեկամարար կարգադրութիւն մը լինի
առեւտրական յարաբերութիւն-
ներին համար:

Նախարարների խորհուրդը 21
մասէ ի վեր նիստ կրնէ առաջարկ-
ներ ի այնպիսի մարզիք մը պատ-
րաստելու համար որ առտուին և
անգլիական կառավարութիւններէն
ընդունելի լինի:

Վերջին ահեկելութիւններին նա-
խով, առաջ զօրքերը որոնք կուգան
երազական գաղութների անգոր-
րութիւնը ապահովել թշնամի տէ-
րութիւնների դրդում յազմների
զէմ: Թէհրանէն 68 վերստ միայն
հեռուն կը գտնուին, Գերմանիա և
Աւստրիա գեապանութիւններն ի-
րենց գիւնական թուղթերը փո-

խաղրեցին Ամերիկայի Միացեալ-
Նահանգների գեապանատունը և ա-
մէն ինչ կարծել կուտայ թէ Աւստր-
իկ երմաններն ու Թիւրքերը կը
պատրաստուին մեկնելու որովհետեւ
շատ մը գրաստներ բերուած են գեր-
մանական գեապանատունը:

Թէհրանի մէջ միտքերը շատ յազ-
ւած են Գեառեակ համաձայնութեան
թշնամիների առեւտրականային դիր-
քին հետեանքով և այն գրոյցների
պատճառով որոնց համեմատ Եաշն
ու կառավարութիւնը պիտի քաշ-
ւին երթան Սպահան եթէ Ռուսիա
զօհրացուցիչ չհամարի Պարսկաստա-
նի առաջարկները:

— Թէհրանէն կը հեռագրեն նոյ.
16ին. Ռուսիայի և Անգլիայի գեա-
պանները Պարսկաստանի նախարա-
րական ժողովին հետ խորհրդակցելէ
յետոյ ընդունուեցան Եաշեն որ ի-
րենց իմացուց թէ Թէհրանէն մեկ-
նելու դիտարութիւնն յետ կեցած
է: Եաշը բացէ ի բաց յայտարա-
րեց իր բարեկամութիւնը Ռուսիայի
և Անգլիայի համար և չժամկեց թէ
գերմանացիներն այս տարիի ըն-
թացքին մէջ մեծ խնդիր բրած
էին Պարսկաստանը պատերազմի մէջ
մղելու համար Ռուսիայի գէմ:

Եաշին և Ռուսական ու անգլիա-
կան գեապաններին տեսակցութեան
առաջ, Գերմանիայի, Աւստրիայի և
Թիւրքիայի գեապաններն որոնք ա-
պահով էին թէ Եաշը կը մեկնի
Թէհրանէն, իրենք արգէն մեկնած
էին անկէ: Էյնստէտ. Տաուլէ և
Ֆերման Ֆերմա իշխանները, որոնք
Ռուսիայի կուսակիցներ են, նախարա-
րութեան անդամ եղան:

ՎՐԻՊԱԿ

Կովկասի Հայ կամաւորներին հա-
մար Սարգիսի Հայ երիտասար-
դաց Միութեան միջոցով եղած
նուիրտաւորութիւնների ցանկին մէջ
որ հրատարակուած է Սարգիսի
նախորդ թուով, Ալեքիէն Յարու-
նիւն Քորիտանը պէտք է լինի Երազը
Քորիտան:

ՆՈՐ ՍՍԱՅՈՒՄՈՒ ՀՐԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Է. տէ Ամիլիա. — ՍԻՐՏ. Գիրքաւ.
Զոյոց համար: Թարգմանեց Է. Ալեք-
սիս Ա. Յաւելման Միթթարեանով:
Նեաթիկ. Ս. Դազար. 1915:

(Թէհրանէն) ազգայն համար
պատրաստուած կը ներկայացնէ իր
այս գիրքը, բայց ամէն հասակա-
նէր ալ որոնք գիտեն զգալ, սիրտ
ունին և կարեւորութեան կուտան
որպի մշակութեան զօրմին, մեծ հա-
նդավ պիտի կարգան այս գիրքը
որչաւ մը ինչպիսիք թարգմանուած
լինել զամ 2 անգամ ալ զանազան
անձերէ հայերէնի թարգմանուելով
ապագայում է (մէկը Թիֆլիս և միւ-
ր կ'պոլիս) և երրորդ անգամ ըստ
կը տեսնէ այժմ վեհակի մէջ աւե-
լի կատարելագործուած թարգմա-

նութեամբ մը: Իտալերէն ընդորդ
699 անգամ ապագայութեան արժա-
նացած է ցարդ:

Այս գրքին որ զարգարուած է բազմա-
թիւ պատկերներով, ինչն է վեհակի
մէջ 3 ֆր., ընտիր թղթի վրայ ապուած
և մագաղաթ ծածքով 4 ֆր.: Կարե-
լի է ստանալ նաև Արմենիայի գրա-
սենեկէն, վերագրելով փոստի ծախ-
քերը: Մարտի մէջ հասարակ թղթ-
թի վրայ ապուածը 3 ֆր. և 30
սանդիւ, ընտիր թղթով 4 ֆր. և
50 սանդիւ: Մարտի մէջ գործող հա-
սարակ թղթով 3 ֆր. և 60 սանդիւ,
ընտիր թղթով 5 ֆր.:

2. Սահակ Վ. Տէր-Սոփուսեան. —
Վեհական Պատմութիւն Հայոց. 51
պատկերներով. Նախակրթարանի
համար: Վեհակի Ս. Դազար. 1914:
Գինն է վեհակի մէջ 1 ֆր. և 50 սանդիւ:

Ստացանք Դորիտի Իտալերէն
Armenia տմաթերթի Բ. թիւը հե-
տեալ բովանդակութեամբ:

Il grido di dolore dell' Armenia, di
Corrado Corradino. — La questione del
numero. — La tragedia armena: Ar-
menia turca, Armenia persa invasa dai
turchi, Armenia russa. — Una lettera
dell'on. Monti-Guarnieri. — L'Ospedale
poesia di Arsciahi Ciobanian. — La
sanzione tedesca di Doctor. — La sca-
denza di Berthe-Georges Gaulis. — Il
Quadrifoglio novella di Avediss Aharo-
nian. — Un desiderio di Hamid insod-
disfatto di Jules Bois. — Attraverso la
stampa. Una Polonia asiatica di Vico
Mantegazza; Un episodio della tragedia
armenia di Aldo Cassuto; Scherno atro-
ce di Carlo Monticelli. — Notizie sparse.

Illustrazioni: Arsciahi Ciobanian. —
Il leone del Daran e i suoi leoncini. —
Avediss Aharonian.

Իտալերէն Armenia-ի հրատարակութեան
ծրուարկուած լինելով նպաստաւոր գա-
ղափարների ծաւալման նպատակով Իտա-
լիայի մէջ, որ Հայերին նպաստաւոր Բա-
ռեակ Համաձայնութեան երկիրներէ միւ-
է եւ Արեւելեան խնդրի կարգադրութեան
մէջ մեծ դեր ունի կատարել իր յուսով
ենք որ բանիմաց եւ հայրենասէր Հայեր
կը փութան իրենց բաժնորդաւորութեամբ
քաջաբերել այն հրատարակութիւնը: Իտա-
լերէն չգիտող Հայերն ալ բաժնորդա-
գրուելով կրնան նուիրել Թերթը իրենց
խաղաղի բարեկամներին եւ ծանոթներին:
Սոյն տմաթերթի զործակալութիւնը
յսման տուած է պատկը: Մարտի Հայերի-
տասարդաց Միութեանը, ուստի բաժնոր-
դագրուելու պարագային կրնան դիմել նաև
« Ամիլիա » ի խմբագրութեան գրասե-
նակը, « Երկրասարդաց Միութեան »
վարչութեան անդամներին Տիւրք Երկէ
Քորիտանին:

Haic & Belas, A National Dram.
composed by M. J. Zorah. Calcutta.
1895. Գին 2.40 (2.50):

St. B. J. M. MESROVP History of
the Armenians in India (from the
earliest times of the present day)
5 fr. (5. 50)

87.000 — Միութիւն
« ՓԵՐՏՈՒՄԱԿԱՆ
ՍԻՐՏԵՐ »

Հայերէն Տպարան. Փորագրութեան
Le Gérant: François GARRIERE.
Marseille. — Imprimerie du Midi